

Keuzes maken

Schaamte voor de Sar

De artikelen in de serie 'Keuzes maken' verschenen eerder in het boekje **Hoe doe je dat?**

Ze beschrijven het werk van de Ethische commissie bij zorgaanbieder Steinmetz / de Compaan. Het boekje is te bestellen door overmaking van € 15 op bankrekening 106267841 van stichting Steinmetz/De Compaan, Den Haag. Informatie: Loes Plug, telefoon 070-3721225.

Beste commissie ethiek,

Een van onze cliënten, een man van 38 jaar oud met een lichte verstandelijke beperking, woont in een van onze woonvoorzieningen. Zijn zus, die bewindvoerder is, bezoekt hem regelmatig in de weekends. Met het gezin van de zus - zij heeft drie kinderen tussen de 8 en 12 jaar oud - is er een hartelijk contact, en het gezin gaat, met oom, regelmatig op stap. Omdat cliënt geen partner heeft, maar vanwege zijn seksuele behoeften toch contacten wenst, heeft hij sinds ruim een jaar sporadisch contact met een dame van de Sar (Stichting alternatieve relatiebemiddeling). Zijn zus is van dit feit niet op de hoogte. Als zijn zus achter de ware toedracht komt, vreest cliënt grote problemen. Omdat de Sar-dame betaald moet worden, heeft cliënt ons verzocht om de uitgaven, die naar schatting enkele honderden euro's per jaar bedragen, op zo'n manier af te boeken dat zijn zus er niet achter komt. Wij hebben hier grote aarzelingen bij. Tot dusverre hebben we het probleem kunnen omzeilen door de Sar-dame contant uit het zakgeldpotje van cliënt te betalen, maar dat is nu leeg. Moeten we zijn autonomie respecteren en doen wat hij ons vraagt?

Geacht team,

Allereerst is het, in het kader van streven naar autonomie, integratie en normalisatie van de instelling, van belang om te benadrukken dat cliënt vrij is om keuzes te maken, ook al zullen die keuzes niet door iedereen worden gedeeld. Aan de andere kant betekent respect voor de keuzes van cliënten niet dat je als hulpverlenende instelling de vertrouwensrelatie die je met iemands familieleden onderhoudt, mag schenden. Het boeken van de

uitgaven voor de Sar-dame onder een andere bestemming, is met die relatie niet verenigbaar. Dat de zus bewindvoerder is van de financiën van haar broer, is wettelijk vastgelegd en ook dat dient gerespecteerd te worden.

Misschien dat voor het vervolg het principe van respect voor autonomie wat meer houvast biedt. Dit principe is namelijk meer dan alleen 'een cliënt zijn/haar zin geven.' Ten eerste verstaan wij autonomie altijd ook in termen van 'cliënt en zijn familie.' Iemand uitsluitend zien als geïso-

-dame

leerd individu, doet soms geen recht aan zijn netwerk. Om die reden is het in ethisch opzicht wenselijk om te onderzoeken, of er tussen broer en zus meer openheid kan komen.

Uiteindelijk moet immers gezegd worden dat de hele problematiek zo vreemd niet is: mensen met een verstandelijke beperking hebben ook hun behoeften en gevoelens, en hierover in het geheel niet spreken maakt de zaak er uiteindelijk voor niemand beter op. Een familielid zou begrip voor de keuze kunnen hebben, of zou een rol kunnen spelen in een zoektocht naar de oorzaken van dit gedrag. Cliënt zelf zou door die openheid kunnen winnen. Zo'n openheid kun je niet forceren, maar wel stimuleren. De persoonlijk begeleider zou aan cliënt de wenselijkheid van openheid kunnen voorleggen.

Is die wens er niet, dan zou de persoonlijk begeleider in overleg met cliënt aan de zus in algemene termen het volgende kunnen uitleggen: 'Uw broer heeft een probleem op het gebied van relaties/seksualiteit, maar wenst hierover voorlopig niet met zijn familie te spreken.' Door zo te werk te gaan, ligt het initiatief bij de zus: die zou kunnen proberen de zaak met haar broer bespreekbaar te maken. Op de stap die je daarmee als instelling zet, is natuurlijk het een en ander af te dingen: je geeft immers wel een tip! Maar de alternatieven - helemaal niets zeggen, volledige openheid forceren - lijken evenmin aantrekkelijk.

Autonomie zouden wij dus willen verstaan als: iemand eigen keuzes

laten maken, maar wel met oog voor het netwerk waarin hij verkeert. En hem daarin ondersteunen. Voor die ondersteuning kan ook contact worden opgenomen met de vertrouwenspersoon seksualiteit. Autonomie heeft hier nog een tweede aspect: dat iemand zijn eigen keuzes maakt, betekent dat hij daar ook verantwoordelijk voor is. Als cliënt ervoor blijft kiezen om hierover niet met zijn zus te spreken, is het gevolg dat hij zelf verantwoordelijk is voor de betaling. Valsheid in geschrifte lijkt ons onder alle omstandigheden te vermijden. Dat dan cliënt maar heel zelden genoeg zakgeld heeft voor de Sardame, is dan zijn keus. • Theo Boer

3 april, conferentie **Multiprobleem gezinnen** in Zwolle. Kenniscentrum multiprobleem gezinnen, hogeschool Windesheim, telefoon 038-4699699, www.windesheim.nl.

3 april, congres **Jong & ontspoord?** Actualiteiten en best practices in de zorg aan probleemjongeren. In Utrecht. Medilex, telefoon 030-6933887, www.medilex.nl.

3 april, 10 april en 29 mei, cursus **Eenvoudig schrijven**. Raad op maat, telefoon 0182-684546, www.raadopmaat.org.

11 april, studiedag over de **leesmethode** Kijken en kiezen, in Zwolle. Kijken en kiezen, telefoon 0318-596400, www.kijkenenkiezen.nl.

12 april, symposium 'Als je niet voor iemands **kwaliteiten** gaat, moet je van zijn gebreken afblijven.' In Bodegraven. Stichting Stibco, telefoon 0172-652130, www.stibco.nl.

16-19 april, **Supportbeurs** in Utrecht. Informatie op www.supportbeurs.nl.

17 april workshop **Overschatten**, inschatten en andere werkwoorden. Over begeleiding van lvg-cliënten met psychosociale problemen. In Rotterdam. Concrete coaching, telefoon 010-4559454, www.concretecoaching.nl.

19 april, themadag **Autisme** met angst en dwang. In Lunteren. Nederlandse vereniging voor autisme, www.autisme.nl. •

Wil je meer agenda-berichten dan alleen die van de komende maand? Kijk voor een langlopende agenda op

www.klik.org